

TALATEU MA'Á E FAIAKÓ

Ke ke mateuteu fakalaumālie ke ako'i e lēsoni ko 'enī, kātaki 'o lau mo fakalaululoto ki he ngaahi me'á ni: Na'e papitaiso 'a Sīsū Kalaisi ke fakahā "ki he Tamai te Ne talangofua kiate Ia 'i he tauhi 'Ene ngaahi fekaú" pea fokotu'u ai 'a e fa'ifa'itaki'anga ma'a tautolu (vakai, 2 Nifai 31:7, 9; vakai foki, Mātū 3:13–17). 'I he taimi 'oku tau papitaiso a'í, 'oku tau fakahaa'i foki ai 'oku tau holi ke muimui ki he Fakamo'u'í pea talangofua ki He'ene ngaahi fekaú. Hili e papitaiso 'o Sīsū Kalaisí, "na'e maliu hifo 'a e Laumālie Mā'oni'oni kiate ia" (2 Nifai 31:8). Hili hotau papitaisó, 'oku tau ma'u 'a e me'áfoaki 'o e Laumālie Mā'oni'oni 'o fakafou 'i he ouau 'o e hilifakinimá. 'Oku 'uhinga 'eni te tau lava 'o ma'u 'a e takaua 'o e Laumālie Mā'oni'oni kapau te tau tauhi 'a e ngaahi fekaú.

NGAAHI 'EKITIVITĪ KE AKO MEI AÍ

Kamata'aki ha 'ekitivitī fakatahataha. Ki ha ngaahi fakakaukau, vakai ki he peesi 3.

Lotu Fakaafe'i ha taha 'o e fānaú ke ne fai 'a e fua lotú.

Fakatātā Faka'alí'ali 'a e fakatātā 'o e papitaiso 'o Sīsū Kalaisí (peesi 110). Tuhu ki he ngaahi fakaikiiki 'i he fakatātā (Sīsū, ko e vaí, Sione Papitaiso mo e ngaahi alā me'a ko iá). Fakamatala'i ange na'e papitaiso 'a Sīsū koe'uhí he na'á Ne 'ofa 'i he Tamai Hēvaní pea na'á Ne fie ma'u ke talangofua kiate Ia. Fakaafe'i 'a e fānaú ke nau lea fakataha mo koe 'o pehē, "Sīsū" mo e "papitaiso".

Maau Tuhu ki he ngaahi kongā kehekehe 'o e fakatātā lolotonga ho'o lau 'a e ngaahi lea 'o e veesi 'uluaki 'o e hiva "Ko Hoku Papitaisó" (*Tohi Hiva 'a e Fānaú*, 54–55). Fakaafe'i 'a e fānaú ke nau tuhu fakataha mo koe.

Ne hā'ele mai 'a Sīsū kia Sione [Papitaiso], (*tuhu kia Sīsū, pea kia Sione*)
'I Siutea [he kuo hifí],
Papitaiso fakauku
'I he vai ko Soataní. (*tuhu ki he vai*)

Mahalo te ke fie ma'u ke fakamatala'i ange 'a e "fakaukú" 'oku 'uhinga ia na'e 'alu hifo 'a Sīsū he loto vaí 'i he taimi na'á Ne papitaiso a'í.

Fakatātā Faka'alí'ali 'a e fakatātā 'o e ki'i ta'ahine 'oku papitaisó (peesi 110) pea fakamatala'i e me'a 'oku faitatau ai e ongo fakatātā. Talaange ki he fānaú te nau lava 'o papitaiso, hangē ko Sisuú, 'i he taimi te nau ta'u valu a'í. 'Ai e fo'i tuhu 'e valu ki 'olunga, taki fā e ongo nimá pea lau kinautolu. Toe lau pē pea fakaafe'i 'a e fānaú ke lau fakataha mo koe. Fakamamafa'i ange ko e papitaisó ko e founga ia 'e taha te tau lava ai 'o muimui 'ia Sīsū; 'i he taimi 'oku tau papitaiso a'í 'oku tau fakahaa'i 'etau 'ofa ki he Tamai Hēvaní mo fie ma'u ke talangofua kiate Ia.

Ngaahi Fakatātā Faka'alí'ali 'a e ngaahi fakatātā 'oku 'i he peesi 111. Talanoa ki he fānaú 'o kau ki he me'a 'oku hoko 'i he ngaahi fakatātā. Fakamatala'i ange ko e 'osi ko ia 'etau papitaisó, 'oku hilifakinima lea kitautolu. Fakaafe'i 'a e fānaú ke nau lea "hilifakinima." Talaange kiate kinautolu 'oku 'uhinga 'eni, ki he 'ai e nima 'o e kau tangata 'oku nau ma'u 'a e lakanga fakataula'eikí 'i hotau 'ulú ke foaki mai kiate kitautolu 'a e me'áfoaki 'o e Laumālie Mā'oni'oni.

Faka'osí Fakaafe'i 'a e fānaú ke nau lea tahataha 'aki 'a e ngaahi fo'i lea ko 'enī fakataha mo koe, "Te u papitaiso mo hilifakinima." Fakamatala nounou ki he fānaú 'a e ongo na'á ke ma'u 'i he taimi na'á ke papitaiso ai mo hilifakinimá.

Lotu Fakaafe'i ha taha 'o e fānaú ke ne fai 'a e lotu tukú.

NGAAHI TOKONI FAKAFIAKÓ

Ngaahi Fakatātā: 'I he taimi 'oku 'i ai ai ha fakatātā 'e ua 'i he peesi tatau, te ke lava 'o tokoni ki he fānaú ke tukutaha 'enua tokangá 'i he fakatātā 'e taha 'aki hono fakapuliki 'a e fakatātā 'e tahá.

Fānau ikí: Mahalo he 'ikai mahino ki he ní'ihí 'o e fānaú, kae tautautefito ki he fānau iiki angé, 'a e ngaahi fo'i lea kotoa pē na'e ako'i 'i he lēsoni. Neongo ia, te nau ako pē ha ki'i me'a 'i he uike takitaha, pea te ke tokoni'i kinautolu ke nau ongo'i 'a e Laumālie pea maheni mo e ngaahi lea mo e kupu'i lea 'oku ngāue'aki 'e he ongoongoleleí.

NGAAHI 'EKITIVITĪ KE FILI MEI AÍ

TEUTEÚ *Ki he 'ekitivitī folofolá:* ‘Omai ha tatau ‘o e Tohi ‘a Molomoná. Faka’ilonga’i ‘a e 3 Nifai 12:1 ke faingofua ho’o huke ki aí.

Ki he va’inga mate’i ‘o ha taha: ‘Ai ha tatau ‘o e fakatātā ‘i he peesi 111 pea valivali kinautolu kapau ‘oku fie ma’u. Peluki ‘a e pēsí ke ‘asi ‘a e fakatātā ‘o e papitaisó ‘i he tafa’aki ‘e taha pea ‘asi e fakatātā ‘o e hilifakinimá ‘i he tafa’aki ‘e tahá.

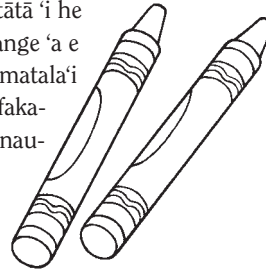
Ki he 'ekitivitī valivalí: ‘Ai ha tatau ‘o e fakatātā ‘i he peesi 111 ke valivali ‘e he fānaú.

Folofolá Talaange ki he fānaú, ‘oku talamai ‘e Sīsū Kalaisi kiate kitautolu ‘i he folofolá, ‘okú Ne fie ma’u kitautolu ke tau papitaiso. Fakaava e Tohi ‘a Molomoná ki he 3 Nifai 12:1 pea lau, “Na’e folofola ‘a Sīsū, ‘Tui kiate au pea papitaiso.” Fakaafe’i ‘a e fānaú ke nau toe lau tahataha fakataha mo koe ‘a e kupu’i leá. Fakamanatu kiate kinautolu te nau lava ‘o papitaiso ‘i he taimi te nau ta’u valu aí.

Va’inga mate’i ‘o ha taha Faka’ali’ali ki he fānaú ho’o tatau ‘o e fakatātā papitaisó, lau ‘a e fakamatalá pea fakaafe’i ‘a e fānaú ke nau lea “papitaiso.” Fulihi ‘a e pēsí pea toe lau e me’a tatau ki he fakatātā hilifakinimá.

Fūfuu’i ‘a e fakatātaá ‘i ho tu’á. Pea faka’ali’ali ki he fānaú ‘a e tafa’aki ‘e taha ‘o e pēsí pea fehu’i ange, “Oku papitaiso pe hilifakinima ‘a e ki’i tamasi’i ko ‘ení?” Fakaafe’i ‘a e fānaú ke tali fakataha mo koe. Fūfuu’i ‘a e ngaahi fakatātaá ‘i ho tu’á pea toe fai ‘a e ‘ekitivitī, kehe pē ‘oku sai’ia aí e fānaú. ‘Oku fe’unga pē ‘a e ‘ekitivitī ko ‘ení tautefito ki he fānau lalahi angé.

Valivalí ‘Ai ‘a e fānaú ke valivali ha tatau ‘o e ngaahi fakatātā ‘i he peesi 111. Lolotonga ‘enau valivalí, fakamanatu ange ‘a e ngaahi tefito’i mo’oni na’e ako’i ‘i he lēsoní. Fakamatala’i ange ‘a e fakaikiiki ‘o e fakatātaá, lau ‘a e ngaahi fakamatalá ki he fānaú pea fakamatala’i ange kiate kinautolu ‘a e me’a ‘oku nau valivalí.

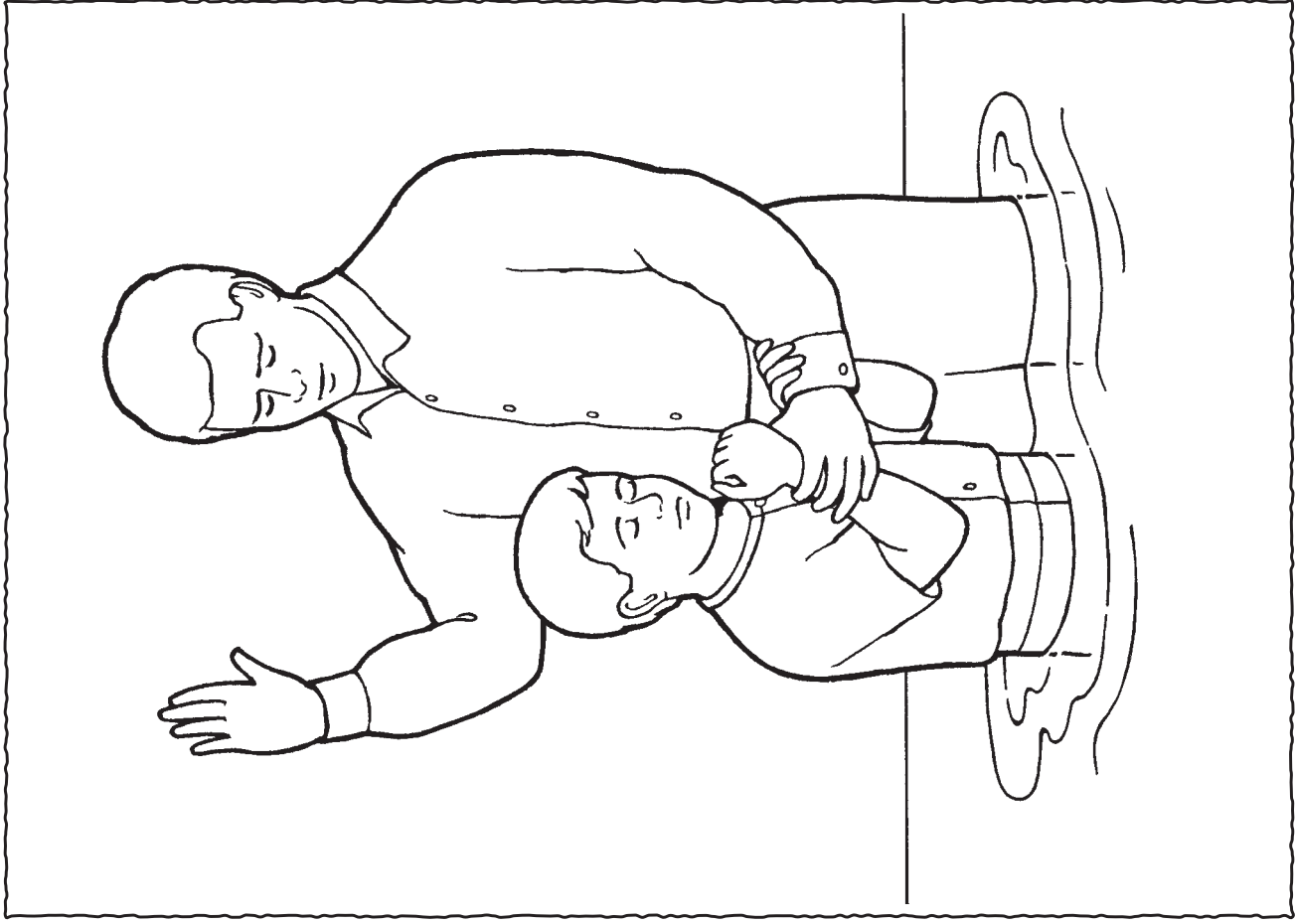

NGAAHI TOKONI FAKAFAIAKÓ

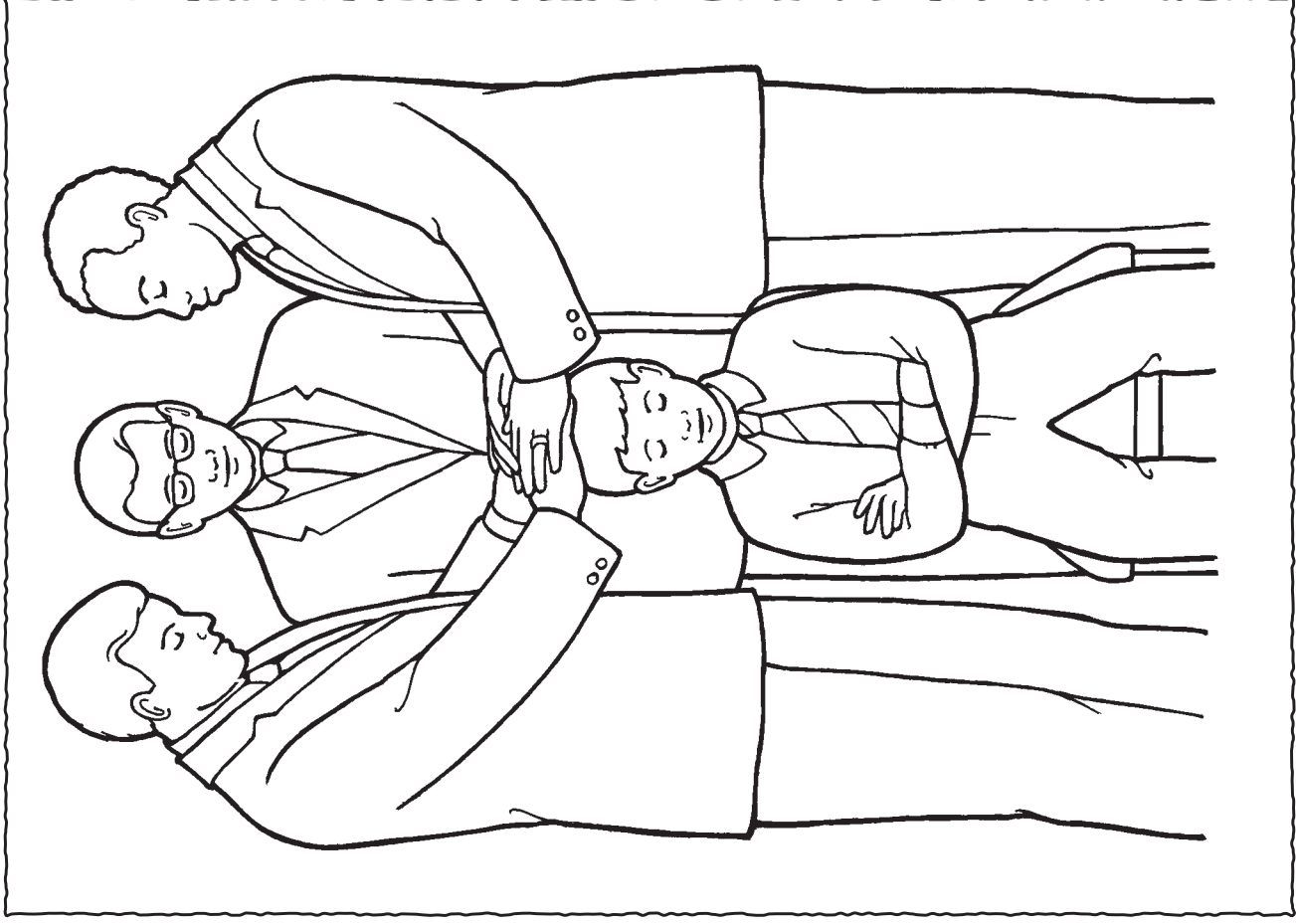
‘Ai ha tatau: Kapau ‘oku ‘ikai te ke lava ‘o ngāue ki ha misini paaki, te ke lava ‘o ‘oi ha la’i pepa hinehina ‘i ‘olunga ‘i he fakatātaá pea tā fakatatau kinautolu ‘aki ha peni vahevehe pe polopeni. ‘Oua te ke tokanga ke tā fakatatau kotoa e ngaahi fakaikiiki; tā fakatatau pē ‘a e fōtungá mo ha me’a fe’unga pē ke tala’aki e ngaahi fakatātaá.

Valivalí: “Fakalotolahi’i e [fānaú] ke fakahā ‘enau ngaahi fakatātaá ki honau ngaahi fāmili. ‘E tokoni ‘eni kiate kinautolu ke nau manatu’i ‘a e me’a na’a nau ‘osi akó. ‘E toe ‘oange foki ai ki he mātu’á ha faingamālie ke nau alea’i ‘a e ngaahi tefito’i mo’oni ‘o e ongoongoleléi mo ‘enau fānaú” (‘Oku ‘Ikai Ha Ui ‘e Mahú’inga Ange ‘i he Faiaakó, 205).

Te u Papitaiso

Te u Hilifakinima